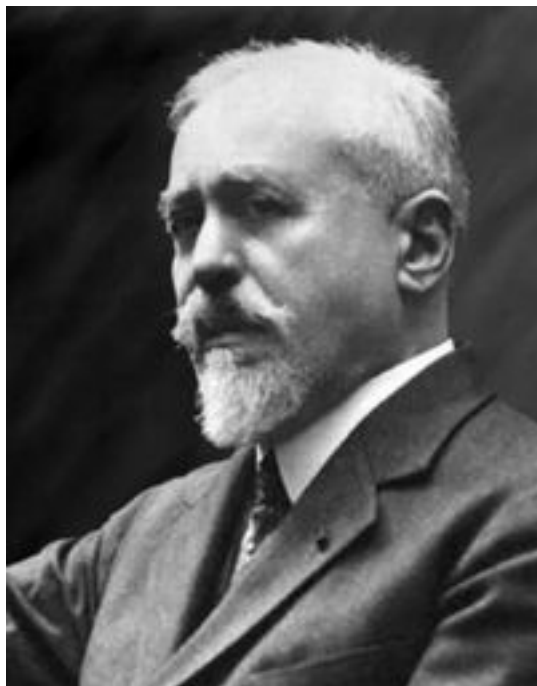

ДЮКА

Поль Абрахам

Paul Dukas

(1865 – 1935)

Народився 1 жовтня в досить заможній родині банківського службовця. Свій музичний дар успадкував від матері, яка була чудовою піаністкою, та, на жаль, вона померла, коли хлопчикові не виповнилося й п'яти років. Серйозно займатися музикою Поль почав лише в 14 років, коли в силу різних причин він усвідомив себе музикантом. З цього часу він почав інтенсивно навчатися грі на фортепіано і вже за два роки вступив до Паризької консерваторії. Навчався у Теодора Дюбуа та Жоржа Матіа. З 1884 року цілком присвятив себе заняттям з композиції під керівництвом професора консерваторії Ернеста Гіро.

У класі свого вчителя Дюка познайомився з Венсаном д'Енді, Шарлем Бордом та **Клодом Дебюссі**

, дружба з яким тривала потім усе життя. Першими великими творами Дюка стали дві увертюри, написані в 1883 році – Goetz de Berlichingen та Le Roi Lear. Дюка отримав кілька призів, у тому числі друге місце найпрестижнішої нагороди консерваторії, Римську премію за його кантати Velléda в 1888 році. Втративши надію на головний приз, він у 1889 році вирішив полишити консерваторію і кар'єру композитора, зайнявшись музичною критикою. Відслуживши в армії, Дюка, проте, повернувся до компонування і відновив заняття теорією музики. Незабаром він створив симфонічну увертюру за трагедією П. Корнеля «Поліевкт». Увертюра була виконана в січні 1892 року в Парижі під керуванням Шарля Лямуре, і мала заслужений великий успіх. За деякий час побачила світ і до-мажорна симфонія композитора, яку він почав писати ще в студентські роки. Треба

сказати, що вже перші симфонічні твори Дюка викликали великий інтерес у музичних колах Парижа і увійшли до репертуару провідних оркестрів Франції.

Світову ж популярність композитору принесло його програмне симфонічне скерцо «Учень чарівника», написане за однойменною баладою Гюте і виконане в 1897 році. Надзвичайні яскравість образів і виразність музичного дійства підкорила слухачів, а його блискучу оркестровку високо оцінив російський композитор **Рімській-Корсаков**. До сьогоднішнього дня ця чудова п'єса займає чільне місце в репертуарах симфонічних оркестрів усього світу.

У 1907 році, після напруженої творчої роботи, Дюка закінчив написання своєї єдиної опери «Аріана і Синя борода». Оперу, наближену до імпресіонізму, було поставлено в Парижі, в театрі «Опера-комік». Вона вирізнялася багатими колористичними знахідками і викликала великий інтерес паризької публіки. Преса відзначала тоді, що «композитор створив справді симфонічну партитуру, окремі сторінки якої відзначені натхненням і романтичним поривом».

До визначних творів Дюка відноситься і хореографічна поема «Пері», написана 1912 року за мотивами іранської легенди. Важко знайти композитора, який би настільки критично ставився до своєї творчості, як Дюка. Саме з цієї причини він безжально знищував майже закінчені твори. Зокрема, за його волею, пішла у безвість унікальна, за відгуками сучасників, «Соната» для скрипки і фортепіано. Ця завищена вимогливість до власної творчості, скоріш за все, і стала тією причиною, з якої Дюка, після блискучого успіху «Пері» в 1912 році практично повністю припинив складати музику.

З 1909 року композитор зайнявся викладацькою діяльністю. Серед його учнів, зокрема, **О. Мессіан**

, Л. Пипко та Ю. Крейн. Його статті про музику, що публікувалися на сторінках Паризьких газет і журналів протягом сорока років, завжди викликали незмінний інтерес. Ці статті відрізнялися гуманістичною спрямованістю, широтою поглядів, високою принциповістю і чесністю в підході до явищ мистецтва минулого і сьогодення. Під редакцією Дюка було видано безліч творів

Бетховена

,
Д. Скарлатті

,
Куперена

і
Рамо

.
У 1916 році Дюка одружився з Сюзанн Перейра. Їхня єдина дитина, донька Адрієнн-Терез, народилася в грудні 1919 року.

З початку 1920-х років Дюка займався проблемами музичної освіти у французьких провінціях, а в 1928 отримав місце професора класу композиції в Паризькій консерваторії.

Дюка помер у Парижі, похований на кладовищі Пер-ЛаШез.

ТВОРИ

Для оркестру:

- Увертюри "Гетц фон Берліхінген", "Король Лір" (1883), "Полієкт" (1892)

- Симфонія C-dur (1896)
- Учень Чарівника (1897)

Камерна музика:

- Villanelle, для валторни та фортепіано (1906)

Фортепіанна музика:

- La plainte, au loin, du faune... (1920)
- Prélude élégiaque (1909)
- Соната мі-бемоль мінор (1901)
- Варіації, інтерлюдія і фінал на тему Рамо (1903)

Вокальна музика :

- Sonnet de Ronsard (1924)
- Vocalise, для голосу і фортепіано
- Кантати (Hymne au soleil, Sémélé et Velléda)

Балет:

- La Péri (1912)

Опера:

- Ariane et Barbe-Bleue (1907)